

System částic

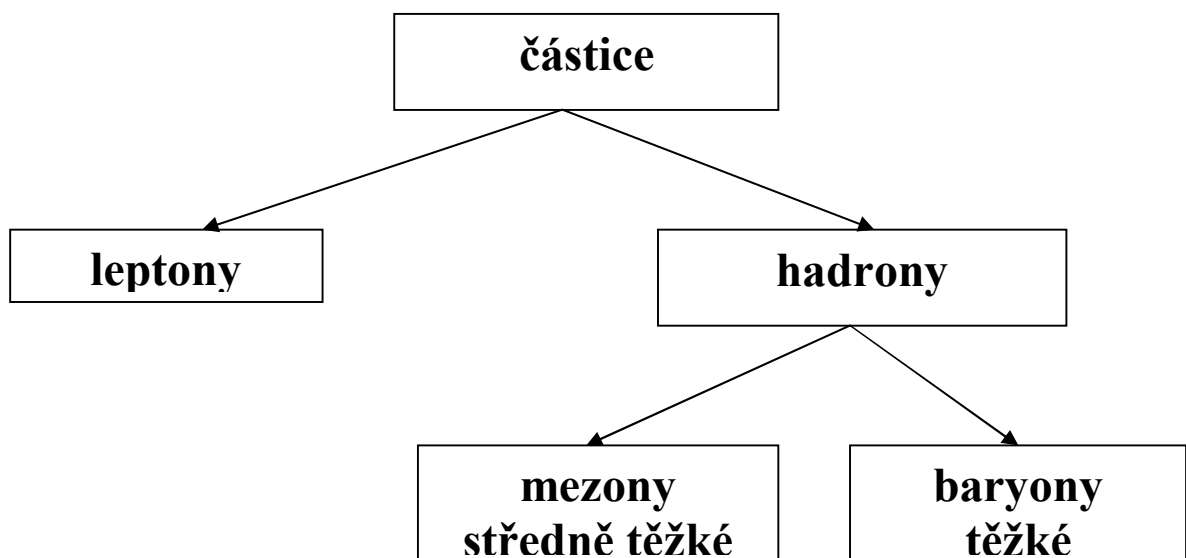
Elementární částice - částice, kterou nemůžeme považovat za soustavu složenou z jiných jednodušších částic.

Neutron - elementární částice i když se rozpadá na proton, elektron a antineutrino, protože nelze tvrdit, že se z těchto částic skládá.

Deuteron - elementární částice není protože se jedná o soustavu protonu a neutronu.

Možnosti třídění :

- podle symetrie - částice x antičástice, která je stejného druhu a liší se pouze svým nábojem nebo u neutrálních částic spinem. Srážka částice s antičásticí - anihilace, kdy se částice přemění na jiné, jejich klidová hmotnost je nulová ; nastává úplně uvolnění energie (elektron + pozitron = $2 \times \text{gamma}$)
- lze třídit podle vzájemného působení částic :
hadronypůsobí silnými (jadernými) silami
leptony.....slabé (elektroslabé) interakce

Za elementární částice považujeme také fotony.

- Podle spinu

fermiony - spin je násobkem $1/2$, není celočíselný -
Podléhají Pauliho vylučovacímu principu

bosony - spin 0 a nebo celočíselný, Pauliho
vylučovacímu principu se nepodřizují

Název částice	Symbol	Klidová hmotnost (v m_0)	Doba života (v s)	Spin (v $h/2\pi$)	Náboj (v e)	Antičástice
foton	γ	0	stabilní	1	0	
LEPTONY						
neutrino elektronové	ν_e	$< 4 \cdot 10^{-4}$	stabilní	1/2	0	$\bar{\nu}_e$
neutrino mionové	ν_μ	< 8	stabilní	1/2	0	$\bar{\nu}_\mu$
elektron	e^-	1	stabilní	1/2	-1	e^+
mion	μ^-	206,8	$2,2 \cdot 10^{-6}$	1/2	-1	μ^+
MEZONY						
pion	π^+	273,2	$2,6 \cdot 10^{-8}$	0	+1	π^-
	π^0	264,2	$0,9 \cdot 10^{-16}$	0	0	
kaon	K^+	966,3	$1,3 \cdot 10^{-8}$	0	+1	K^-
	K^0	974,5	$5,2 \cdot 10^{-8}$ $0,9 \cdot 10^{-10}$	0	0	\bar{K}^0
BARYONY						
nukleony:						
proton	p	1 836	$> 10^{32}$ let	1/2	+1	\bar{p}
neutron	n	1 839	917	1/2	0	\bar{n}
hyperony:						
lambda	Λ	2 182	$2,6 \cdot 10^{-10}$	1/2	0	$\bar{\Lambda}$
sigma	Σ^+	2 328	$0,8 \cdot 10^{-10}$	1/2	+1	$\bar{\Sigma}^-$
	Σ^0	2 332	$5,8 \cdot 10^{-14}$	1/2	0	$\bar{\Sigma}^0$
	Σ^-	2 342	$1,5 \cdot 10^{-10}$	1/2	-1	$\bar{\Sigma}^+$
ksí	Ξ^0	2 571	$2,9 \cdot 10^{-10}$	1/2	0	$\bar{\Xi}^0$
	Ξ^-	2 583	$1,6 \cdot 10^{-10}$	1/2	-1	$\bar{\Xi}^+$
omega	Ω^-	3 278	$0,8 \cdot 10^{-10}$	3/2	-1	$\bar{\Omega}^+$

Rezonance - skupina elementárních částic, která existuje pouze velmi krátkou dobu a lze je pozorovat pouze na účincích jiných částic.

V současné době :

Leptony - dosud se nepovedlo objevit vnitřní strukturu

Hadrony - jsou složeny z **kvarků** . Ty mohou být v různých kvantových stavech a podléhají vylučovacímu principu. Jejich elementární náboj je $1/3$ a nebo $2/3$ e. Uvádí se šest kvarků (d,u,s,c,b,t), typy kvarků se označují termínem vůně.

Podle této teorie jsou mezony tvořeny dvojicí kvarku a antikvarku u baryonu jsou pak kvarky 3.

Kvantové stavy kvarků se označují **barvami** , samostatně existují jen bílé částice.

Kvarky jsou v hadronech velmi silně vázány , předpokládáme interakci **gluonů** (bosony s nulovou klidovou hmotností).